

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
UNIVERSITY OF BUSINESS AND SCIENCE
OLIY TA'LIM MUASSASASI

"TASDIQLAYMAN"

13.00.01 – "Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi "
ixtisosligi bo'yicha malakaviy imtihon
D A S T U R I

Annotatsiya:

Mazkur dastur O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2017-yil 14- sentyabrdagi " Vazirlik tasarrufidagi oliy ta'lim va ilmiy tadqiqot muassasalarida oliy malakali ilmiy va ilmiy –pedagog kadrlar tayyorlash rejasini tasdiqlash to'g'risida"gi 660-sonli buyrug'iga asosan, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasinng 2017-yil 22 - maydagi " Oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora - tadbirlari to'g'risida"gi 304-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim to'g'risida" Nizom talablariga muvofiq, O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standartiga asoslangan holda, "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun talablariga mos ravishda 13.00.01– Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi ixtisosligi bo'yicha talabgorlar uchun tuzildi.

Tuzuvchilar:

Rahimova D.Q	–	UBS, Pedagogika va psixoxologiya kafedrası mudiri, Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dotsent
Karimova N.R	–	UBS, Pedagogika va psixoxologiya kafedrası v.b professori, Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Sultonov O.S	–	UBS, Pedagogika va psixoxologiya kafedrası v.b.dotsenti, Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

Dastur University of Business and Science institutining 2025-yil 31.10 dagi 3 -sonli Kengash yig'ilishida muhokama qilingan va tasdiqlashga tavsiya etilgan.

KIRISH

Ushbu dastur: pedagogika fanlarning metodologiyasi; maxsus pedagogika; pedagogika nazariyasi tarbiyaviy ishlar metodikasi fanlarning na'munaviy dasturlari asosida tuzildi.

Dasturning maqsadi – izlanuvchilarni fanni o'qitishdan maqsad talabgorlarni pedagogika o'qitish metodologiyasiga oid bilim ko'nikma va malakalar bilan qurollantirish.

Dasturning vazifasi – tadqiqotchilarni pedagogik fanni o'qitish metodikasining nazariy asoslariga oid bilimlar bilan qurollantirish; metodik jixatdan pedagogik jarayonlarni samarali tashkil etish uchun zarur ko'nikmalarni egallash; pedagogik fanlarni o'ziga xosliklarni xisobga olgan xolda ta'lim va tarbiyaning zamonaviy usullarini texnologiyalarni keng doirada qullay olishga yo'naltirish pedagogik faoliyatini amalga oshirishda ijodiy va metodik savodxonlikka tayyorlashni shakillantirishdan iborat. Fan bo'yicha talabalarni bilim, ko'nikma va malakasiga quyiladigan talablar.

Dastur bo'yicha talabgorlarning bilim, ko'nikma va malakasiga qo'yiladigan talablar:

“Pedagogik fanlarini o'qitish metodikasi” o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

- pedagogik fanlarni o'qitish metodikasining predmeti, maqsad va vazifalari; ta'lim sohasidagi davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari va strategiyasi; pedagogik fanlarning mazmuni va ilmiy asoslari, uning kategoriya va tamoyillari; o'quv jarayonini tashkil etish shakllari va metodlariga qo'yilayotgan zamonaviy talablar; pedagogik fanlarni o'qitish metodlarining tasnifi va asosiy jihatlari; psixologiya kursini tuzish uchun asos bo'lgan tamoyillar; psixologiya fanlarini o'qitish metodikasining qonuniyatlari; o'qitish tamoyillari; dars o'quv faoliyatini tashkil etish sharti sifatida; o'quv faoliyatini tashkil etish shakllari; ma'ruza mashg'uloti va uning mazmuni; ma'ruza o'qishga qo'yiladigan talablar; seminar mashg'ulotining mohiyati va turlari; o'qitish metodikasi ***tasavvurga ega bo'lishi***;

- pedagogik fanlar mazmunini tanlab olish tamoyil va mezonlarini; pedagogik fanlar mazmunini belgilovchi me'yoriy hujjatlarni; pedagogik fanlarni o'qitish metodlari tasnifini; o'qitishning texnik vositalari va axborot texnologiyalarda amaliy ishlashni; zamonaviy pedagogik fan yutuqlari va ilg'or pedagogik tajribalardan amaliy foydalanib, mustaqil bilim olishni; o'quvchilarni shaxsiy va yosh xususiyatlarini hisobga olish, auditoriya bilan o'zaro aloqalar taktikasini o'rnatish va psixologik to'g'ri munosabatlarni boshqarishni bilishni; ta'lim standartlarining yangi talablari va o'zining ehtiyojlari bilan bog'liqlikda o'qitish va ta'lim olganlikni tashxis etishning turli usul va vositalaridan samarali foydalanish hamda metodik fanlarni o'rganishda o'quv mashg'ulotlari taksonomiyasini; psixologiyani o'qitishda nutqiy metodlarni; psixologiya fanlarini o'qitishda ko'rgazmali va amaliy metodlarni; o'qitishning ta'limiy metodlarini; o'qitishning interfaol usullarini; dasturlashtirilgan ta'limni; pedagogika va metodik fanlardan bilimlarni nazorat qilish va baholashni tashkil qilishni ***bilishi va ulardan foydalana olishi***;

- bilimni diagnostika hamda nazorat qilishning turli vositalari va usullaridan samarali foydalanish; ta'lim standartlarining yangi talablariga mos ravishda

mustaqil yangi o'qitish usullarni yaratish; ilg'or pedagogik tajribalar va pedagogika fanining zamonaviy yutuqlaridan foydalangan holda ta'lim berish; individual, shaxsiy va yoshga oid o'ziga xosliklarni hisobga olgan holda auditoriya bilan psixologik asosli muloqot va o'zaro harakatni tashkil etish; psixologiya fanlarini o'qitishda nazorat turlari, baholash tamoyillarini qo'llay olish; pedagogika va psixologiyani o'qitishda bilimlarni nazorat qilishda amaliy topshiriqlarni bajarish; talaba psixologiya fanlarini o'qitishning metodik xususiyatlari, o'rta maxsus va oliy ta'limda pedagogik fanlarni o'qitishning o'ziga xosligi dars jarayoniga metodlarni qo'llash, talabalarni mustaqil faoliyatlarini tashkil qilish; pedagogika va metodik fanlarni o'qitishda bilimlarni nazorat qilish shakllarini qo'llash ***ko'nikmalariga ega bo'lishi***; Dasturni amalga oshirish o'quv rejasida rejalashtirilgan gumanitar va ijtimoiy-iqtisodiy (falsafa (etika, estetika, mantiq), matematik va tabiiy (yosh fiziologiyasi va gigiena), umum kasbiy (pedagogika nazariyasi, pedagogika fanlarini o'qitish metodikasi, pedagogik mahorat) fanlari bilan o'zaro aloqada olib boriladi.

Metodik fanlarning tushunchasi va ta'rifi: Metodik fanlarning tushunchasi, o'quv jarayoni, o'quv muassasalarida o'quv jarayonini tashkil etishning yangi metod va shakllarga qo'yiladigan zamonaviy talablar. O'zbekiston Respublikasida ta'limning rivojlanishi.

Ta'lim jarayonida pedagog shaxsi ta'lim amaliyotida va pedagogik fikr tarixida pedagogning mahorati masalalari. Pedagogik qobiliyat. Pedagogning kommunikativ qobiliyati. Muloqot madaniyati va ta'lim oluvchining psixologik faoliyati. Pedagogik texnika va uni shakllantirish usullari. O'quv va tarbiya jarayonida pedagog mahorati. Pedagog mehnatini tashkil etishning ilmiy asoslari. Pedagogik tajriba orttirish tizimi, tadqiqot metodlari, hozirgi ta'lim muassasalarida ilg'or pedagogik g'oyalar, tajribalarning taraqqiyoti va uni hayotga tatbiq etish yo'llari. Pedagogik mahorat taraqqiyot tarixi. Mustaqil malaka oshirish va o'z-o'zini nazorat qilish. O'quv-tarbiya jarayonida pedagogik muloqot mahorati, pedagogik tajriba va uni tatbiq etish, pedagog faoliyatida sharqona muomala madaniyati asoslari. Pedagogik texnika va uning komponentlari.

PEDAGOGIKA NAZARIYASI fani bo'yicha

O'qituvchilik kasbining jamiyatda tutgan o'rni. Pedagogikaning nazariy asoslari. Umumiy pedagogik jarayonning nazariy asoslari. Didaktika (ta'lim nazariyasi): ta'lim jarayoni, qonuniyatlari, tamoyillari, mazmuni, ta'lim metodlari va vositalari, ta'limni tashkil etish shakllari, ta'lim olganlikni tashxis etish. Tarbiya nazariyasi: tarbiya jarayoni, qonuniyatlari, tamoyillari, tarbiyaning umumiy metodlari, tarbiya turlari: maqsadi va vazifalari, mazmuni va mohiyati, shakl, metod va vositalari. Ta'lim muassasasini boshqarish: O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuni, ta'lim sohasida davlat siyosatining asosiy tamoyillari, ta'lim tizimi va turlari, ta'lim muassasasi menejmenti, ta'limni boshqarish tamoyillari, ta'limning ichki boshqaruvi. Korrektiv pedagogika asoslari: korrektiv pedagogikaning shakllanishi va rivojlanishi, korrektiv pedagogikaning sohalari.

Kadrlar tayyorlash tizimi va uning asosiy qismlari: shaxs, davlat va jamiyat, uzluksiz ta'lim, fan, ishlab chiqarish. Demokratik jamiyatda pedagoglik kasbi.

O'qituvchi shaxsiga qo'yilgan talablar.

Pedagogika ijtimoiy fan sifatida. Pedagogikaning asosiy kategoriya va tushunchalari. Pedagogik fanlarning tuzilishi. Pedagogik fanlar tizimi.

Ilmiypedagogik tadqiqot metodlariga tavsif.

Shaxs haqida tushuncha. Shaxs rivojlanishi. Shaxs rivojlanishining omillari. Bola shaxsi tarbiya obekti va subekti sifatida. Shaxs faolligi. Pedagogik tizimlar va ularning shakllari haqida tushuncha. Ta'lim tizimlariga umumiy tavsif. Pedagogik jarayonning mohiyati. Pedagogik jarayon yaxlit hodisa sifatida. Yagona pedagogik jarayonni yaratish mantig'i va sharoitlari. Ta'lim nazariyasi (didaktika) pedagogikaning tarkibiy qismi sifatida.

Didaktikaning maqsad va vazifalari.

Ta'lim jarayoni mohiyati. O'rganish bilish faolligi shakli sifatida. O'qitish va o'rganish jarayonlari tavsifi, o'quv jarayonida ularning o'zaro bog'liqligi. Sharq va G'arb mutafakkirlarining gnoseologik g'oyalari ta'lim jarayoni asosi sifatida.

O'quvchilarning bilish faoliyati va uning tuzilishi. Ta'lim tamoyillari va qonuniyatlari.

Ilmiy-texnik jarayon va ta'lim mazmuni. Ta'lim mazmunini tashkil etish konsepsiyasi. Akademik lisey va kasb-hunar kollejining o'quv rejasi. O'quv dasturlari, darslik va o'quv qo'llanmalari tavsifi. Akademik lisey va kasb-hunar kollejining davlat ta'lim standartlari.

Ta'lim metodlari va usullari tushunchalari.

Zamonaviy didaktikada ta'lim metodlari tasnifiga turlicha yondashuvlar. Sharq mutafakkirlari ta'lim metodlari haqida. Ta'lim metodlari samaradorligini oshirish yo'llari.

Ta'lim turlari. Ta'limni tashkil qilish shakllari haqida tushuncha. Ta'limni tashkil qilishning an'anaviy sinf-dars shakli. Dars turlari va tuzilishi. Ta'limni tashkil qilishning noan'anaviy shakllari: o'quv dialogi, munozara, didaktik o'yinlar, trening va boshq. Akademik lisey, kasb-hunar kollejlari ma'ruza va seminar. O'quv ishlarini tashkil qilishning darsdan va ta'lim muassasasidan tashqari shakllari.

Ta'lim olganlikni tashxis etishning mohiyati. O'quv jarayonida nazorat va hisobga olish funksiyalari. Ta'lim olganlikni natijalarini tekshirish va baholash tamoyillari. O'quv faoliyati natijalarini hisobga olish turlari, shakllari va metodlari. Bilim, ko'nikma va malakalarni baholash mezonlari. Tarbiya jarayonining mohiyati va ahamiyati. Tarbiya jarayonining tizimi va tuzilishi hamda uning qonuniyatlari. Tarbiya jarayoni mazmuni. Tarbiya tamoyillari.

Jamoa tushunchasi.

Bolalar jamoasining shakllantirishning mohiyati va tashkiliy asoslari. Bolalar jamoasining rivojlanish darajasi va bosqichlari. Bolalar jamoasi rivojining asosiy shart-sharoitlari.

Tarbiya metodlari mohiyati va uning tasnifi. Ijtimoiy ongni shakllantirish metodlari. Faoliyatni tashkil etish va ijtimoiy xulq-atvor me'yorlarini shakllantirish. Pedagogik rag'batlantirish metodlari va xulq-atvorni tuzatish. Tarbiyada nazorat, o'z-o'zini baholash va o'z-o'zini nazorat qilish metodlari. Mustaqil fikrlash, ilmiy dunyoqarash va milliy g'oyani shakllantirish o'quvtarbiya jarayonining tarkibiy qismlari. Aqliy tarbiya. Aqliy tarbiyaning maqsadi va mazmuni. Bilim, ko'nikma

va malakalarni shakllantirish – aqliy tarbiyaning asosi. Fuqarolik tarbiyasining maqsad va vazifalari.

Fuqarolik tarbiyasi funksiyalari. O‘quvchilarga fuqarolik tarbiyasini berish jarayonida Davlat ramzlari (Madhiya, Gerb, Bayroq)dan foydalanish. Vatanparvarlik va baynalmilallik tarbiyasi. Vatanparvarlik va baynalmilallik – fuqarolik tarbiyasi asosi.

Huquqiy tarbiya. Yosh avlodning huquqiy madaniyati va ongini shakllantirish – fuqarolik tarbiyasining tarkibiy qismi. Mehnat tarbiyasi maqsad va vazifalari. Sharq mutafakkirlari mehnat tarbiyasi haqida. Mehnat tarbiyasining mazmuni va metodlari.

Iqtisodiy tarbiya mehnat tarbiyasining tarkibiy qismi sifatida. Axloq ijtimoiy ong, ta’sir etish, va tarbiya shakli sifatida. Sharq mutafakkirlarining axloqiy qarashlari. Axloqiy tarbiyaning mohiyati va mazmuni. Oilaviy hayotga axloqiy tayyorgarlik.

Estetik tarbiyaning maqsad va vazifalari. Estetik tarbiyaning mazmuni, shakl va metodlari.

Ekologik tarbiyaning mohiyati va mazmuni. Ekologik tarbiyaning shakl va metodlari. O‘quvchilarda ekologik tarbiyani shakllantirish. Jismoniy tarbiyaning maqsad va vazifalari.

Jismoniy tarbiyaning mazmuni, shakl va metodlari. Oila, uning tarbiyaviy funksiyasi.

Oilaviy tarbiyaning huquqiy asoslari. Oila mustahkamligi haqida davlatimiz g‘amxo‘rligi. Sharq mutafakkirlari oilaviy tarbiya haqida. O‘quvchilarning o‘quv faoliyatida oilaning g‘amxo‘rligi. Oilaviy tarbiya qoidalari. O‘zbekiston Respublikasi ”Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. Uzluksiz ta’lim tizimi, uning tarkibiy qismlari va darajasi. Ta’lim sohasida davlat siyosatining asosiy prinsiplari. Ta’lim muassasasi menejmenti haqida umumiy tushuncha. Akademik lisey va kasb-hunar kolleji haqidagi Nizom. Akademik lisey va kasb-hunar kollejlariga o‘quvchilar qabul qilish. Ta’lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va mazmuni. O‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limini boshqarish. Ta’lim muassasasi Ustavi rahbarlik va boshqaruv tizimini aniqlovchi hujjat. Pedagogik kadrlar malakasini oshirish va ularni attestasiyadan o‘tkazish, yosh o‘qituvchilar bilan ishlash.

Korreksion pedagogika pedagogik fanlarning tarmog‘i sifatida. Korreksion (maxsus) pedagogikaning asosiy vazifalari, tamoyillari va metodlari. Anomal bolalar va ularning umumiy tavsifi. Aqliy rivojlanishida nuqsoni bor bolalar. Boshqa kamchiliklar(eshitish, ko‘rish, nutq). O‘zbekiston Respublikasida anomal bolalarning ijtimoiy holati.

PEDAGOGIKA TARIXI fani bo‘yicha

Eng qadimgi yodgorliklarda inson tarbiyasiga oid fikrlar. Qadimgi davrlarda tarbiya va uning kishilarning mehnat faoliyati bilan bog‘liqligi. Ibtidoiy odamlar hayotida tarbiyaning o‘ziga xos xususiyatlari. Folklor namunalarida og‘zaki ta’lim usullarining ifodalanishi. Qadimgi davlatlar: Sug‘diyona, Baqtriya va Xorazmda ta’lim-tarbiyaning rivojlanishi. «Avesto»-eng qadimgi ma’rifiy yodgorlik namunasi. O‘rxun-Enasoy obidalari, ularning ma’rifiy ahamiyati.

Movaraunnahrda mustaqil davlatlarning tashkil topishi va ta’lim-tarbiya

taraqqiyoti. Arab musulmon olami Uygʻonish davri va uning oʻziga xosliklari. Uygʻonish davri mutafakkirlari asarlarida taʼlim-tarbiya masalalarining aks etishi.

Muso al Xorazmiyning fanlar rivojiga qoʻshgan hissasi. Abu Ali ibn Sino va uning taʼlim-tarbiyaga oid fikrlari. Abu Nasr Forobiy asarlarida pedagogik masalalarning yoritilishi. Abu Rayhon Beruniyning taʼlim-tarbiyaga doir qarashlari va ularning ahamiyati. Yusuf Xos Xojib va uning «Qutadgʻu bilig» asari.

XIV-XV asrlarda Movaraunnahrda taʼlim-tarbiya va pedagogik fikrlar.

Ijtimoiy hayotning tarbiya, taʼlim va pedagogik fikr taraqqiyotiga taʼsiri. Movaraunnahrda Amir Temurning markazlashgan davlatining paydo boʻlishi va uning ilm-maʼrifatning taraqqiy etishidagi roli. Maktab va madrasalardagi taʼlimtarbiyaning oʻziga xos xususiyatlari. Tabiiy fanlarni oʻqitishning rivojlanishi.

Mirzo Ulugʻbekning ilm-maʼrifat sohasidagi xizmatlari. Uning davrida taʼlimtarbiya tizimi. Alisher Navoiyning taʼlimiy-axloqiy merosi. Navoiyning «Hayratul abror» «Mahbub ul-qulub» asarlarida taʼlim-tarbiya masalalarining yoritilishi. Jaloliddin Davoniyning maʼrifiy-axloqiy qarashlari. «Axloqi Jaloliy» asarining pedagogik fikrlar taraqqiyotida tutgan oʻrni. Husayn Voiz Koshifiyning axloqiy qarashlari. XVII-XVIII asrlar, XIX asrning birinchi yarmida Buxoro, Qoʻqon va Xiva xonliklarida ilm-fan taraqqiyoti. Madrasalarda «Qurʻon», «Tafsir», «Odobassolihin», «Kimyoi saodat», «Hadis», «Shamoyil-ul-nabi», «Hikmat ulayn»larning oʻrganilishi. Qoʻqon va boshqa xonliklarda otinoyilar maktablari.

Jahon Otin Uvaysiy va uning qizlar maktabi. Turkiston oʻlkasida islom diniy-tarbiyaviy muassasalarning anʼanaviy tizimi.

Turkistonda chorizm maktab siyosatining boshlanishi. Turkistonda jadidchilik harakati, yangi usul maktablarining paydo bulishi. I.Gaspirali faoliyati.

Munavvar Qori, Avloniy, Shakuriy, Behbudiylarning yangi usul maktablarini tashkil etish borasidagi faoliyati. Abdulla Avloniyning «Turkiy guliston yoxud axloq» asarida taʼlim-tarbiya tizimi. Hamza Hakimzoda Niyoziy, Fitrat faoliyati va ilmiy pedagogik meʼrosi.

Oʻzbekistonda 1917-1924-yillarda maktab va maorif. Turkistonda milliy davlat chegaralanishi oʻtkazilganidan soʻng xalq taʼlimi va pedagogik fikr (1924-1941). Ikkinchi jahon urushi va undan keyingi yillarda Oʻzbekistonda xalq maorifi va pedagogika taraqqiyoti. Siddiq Rajabov va uning Oʻzbekistonda pedagogika fani rivojiga qoʻshgan hissasi. XX asrning 70-80-yillarida Oʻzbekistonda taʼlim tizimi.

Oʻzbekiston Respublikasining mustaqilligi eʼlon qilinishi va taʼlim tizimidagi islohotlar. «Taʼlim toʻgʻrisidagi qonun» va «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi». Uzluksiz taʼlim tizimi va turlari. Mustaqilliy yillarida pedagogik tadqiqotlarning asosiy yoʻnalishlari. Prezident I.Karimov asarlarida barkamol avlod tarbiyasi va taʼlim -tarbiyani isloh qilish gʻoyalari. Qadimgi Yunoniston va Rim davlatlarida taʼlim-tarbiya. Qadimgi Sharq davlatlarida pedagogik fikrlarning paydo boʻlishi. Qadimgi Yunoniston (Spartak, Afina) davlatlarida tarbiya va taʼlim tizimi. Qadimgi Yunon faylasuflari taʼlimotida tarbiya masalalari. Gʻarbiy Yevropa mamlakatlarida taʼlim-tarbiya.

Ya.A. Komenskiyning sinf-dars tizimi. K.D.Ushinskiy ning pedagogik merosi. XIX asr oxiri XX asr boshlarida Gʻarbiy Yevropa, AQSh, Rossiyada pedagogik islohotlar va uning asosiy oqimlari. Jahon mamlakatlarida pedagogikaning fan sifatida rivojlanishi.

Iqtisodiy rivojlangan mamlakatlarda ta'lim tizimi va maktablarda ta'limtarbiya amaliyoti. Jahon mamlakatlaridagi zamonaviy-ijtimoiy bilimlar tizimida pedagogika fani va uning asosiy oqimlari. AQSh, Yaponiya, Germaniya, Turkiya, Janubiy Koreyada ta'lim va tarbiya tizimi, mazmuni va taraqqiyoti.

IJTIMOIIY PEDAGOGIKA fani bo'yicha

Ijtimoiy pedagogika ijtimoiy zaruriyat sifatida. Uning asosiy muammolari.

Ijtimoiy pedagogikaning maqsadi, vazifalari, obyekti va predmeti. Ijtimoiy pedagogika asoslari. Ijtimoiy pedagogika alohida fan va amaliy faoliyat sohasi sifatida. Bolaning sosiumda rivojlanishi. Shaxsning ijtimoiylashuvi. Odob-axloq hayotiy me'yorlar sifatida. Ijtimoiy pedagogikada "me'yordan og'ish" tushunchasi.

Ijtimoiy pedagogik jarayon. Markaziy Osiyo xalqlarining ijtimoiy-pedagogik an'analari. Jamiyatning milliy mafkuraviy ongliligi ijtimoiy-pedagogik hodisa sifatida. Ijtimoiy pedagog va uning kasbiy faoliyati. Ijtimoiy pedagog ta'lim tizimida. Ijtimoiy pedagogning bolalar va o'smirlar orasidagi reabilitasion xizmati modeli va mexanizmi. Deviant bolalar va o'smirlar. Ularni reabilitasiya qilish yo'llari. Ijtimoiy pedagog faoliyati metodikasi va texnologiyasi. Deviant bolalar va o'smirlar. Ularni reabilitasiya qilish yo'llari. Ijtimoiy pedagog faoliyati metodikasi va texnologiyasi.

Respublikamizda amalga oshirilgan islohotlar va ularning ijtimoiy hayotga ta'siri. Jamiyatning ijtimoiy tuzilmasi. Hozirgi vaqtda ijtimoiy pedagogika va pedagogik sosiologiya faniga zaruriyat va uning ahamiyati. Rahmdillik va xayr-sahovat ijtimoiy-pedagogik faoliyatning madaniy-tarixiy an'anasi sifatida.

O'zbekistonda xayr-sahovatning rivojlanish bosqichlari. O'zbekistonda "ijtimoiy pedagog" kasbining paydo bo'lishi.

Antik davrda ijtimoiy pedagogikaning rivojlanishi. XIV–XV asrlarda ijtimoiy-pedagogik g'oyalarning rivojlanishi. XVI–XIX asrlarda ijtimoiypedagogik faoliyat. XX asrning 20-yillarida ijtimoiy-pedagogik g'oyalar va pedagogik faoliyatning tubdan yangilanishi. Ijtimoiy pedagogika rivojlanishining zamonaviy bosqichi.

«Avesto» va adabiy manbalarda ijtimoiy-pedagogik g'oyalar. O'rta asrlarda O'rta Osiyo qomusiy olimlarining ijtimoiy-pedagogik g'oyalari. XVIII–XIX asr ma'rifatparvarlarining ijtimoiy-pedagogik qarashlari. XX asr boshlarida ijtimoiypedagogik faoliyat. II jahon urushi yillarida ijtimoiy-pedagogik faoliyat.

O'zbek xalq pedagogikasida ta'lim-tarbiya masalasining ijtimoiy xarakteri. O'zbek etnografiyasida mukammal inson modeli. Islom – monoteistik din. Hadislarda ijtimoiy-pedagogik fikrlarning yoritilishi. Ijtimoiy pedagogikaning tadqiqot obekti va ijtimoiy pedagogika rivojlanishi tarixidan. Ijtimoiy pedagogika va ijtimoiy ish. Ijtimoiylashuv – ijtimoiy-pedagogik jarayon.

Me'yor va me'yordan og'ish: tushuncha va tavsif. Me'yordan og'ish turlari.

Me'yordan og'ish nazariyasi. Ijtimoiy pedagog kasbiy faoliyatining o'ziga xosligi.

Kasbiy faoliyatning tuzilishi.

Ijtimoiy pedagog kasbiy faoliyat subekti sifatida: shaxsiy tavsif va kasbiy bilimdonlik. Ijtimoiy pedagogning kasbiy faoliyati sohalari. "Tamoyil" va "qoida" tushunchasi. Tabiat bilan uyg'unlik tamoyili. Madaniyat bilan uyg'unlik tamoyili. Insonparvarlik tamoyili. Pedagogika va ijtimoiy pedagogika kategoriyalari. Ijtimoiy-pedagogik faoliyat. Ijtimoiy ta'lim. Tarbiya va ijtimoiy tarbiya.

Ijtimoiylashuvga ta'sir etuvchi omillar. Tashqi va ichki omillar. Mikro, mezo va makro omillar. Shaxs ijtimoiylashuviga siyosiy, iqtisodiy, ekologik omillarning ta'siri.

Bolaning ilk ijtimoiylashuv davri. Bolaning ijtimoiylashuvida oila, ta'limtarbiya muassasalari, madaniyat, din va mahallaning o'рни. Mahallaning paydo bo'lishi tarixidan. Mahallaning ijtimoiy-pedagogik o'рни. Mahallada qadriyatlar va ijtimoiy ong translyasiyasi. Ilmiy tadqiqotning mohiyati. Ijtimoiy pedagogika va pedagogik sosiologiyada ilmiy tadqiqotning vazifalari. Ijtimoiy-pedagogik tadqiqotning bosqichlari va metodlari.

O'smirlik yoshida deviasianing yuzaga kelishi shart-sharoitlari. Deviasiya turlari. O'smirlarda deviant xulq-atvorning kelib chiqishi sabablari. Deviasiya konsepsiyalari.

Metodika tushunchasi. Ijtimoiy-pedagogik faoliyat metodlari mohiyati. Ijtimoiy-pedagogik texnologiyalar.

Mustaqillik yillarida ijtimoiy-reabilitasion muassasalarning tubdan yangilanishi. O'zbekistonda SOS – bolalar mahallasining faoliyati. Ijtimoiy pedagogik nuqtai nazardan oila turlari. Oilaning ijtimoiy vazifalari. Ijtimoiy pedagogning oilalar bilan olib boradigan ishlari shakl, metod va vositalari. Vasiylik va homiylik tushunchasi. Vasiylik va homiylik tarixidan. Vasiylik va homiylikning me'yoriy-huquqiy hujjatlarda aks ettirilishi. O'zbekiston va chet elarda vasiylik va homiylik.

Yetimlikning kelib chiqishi sabablari. Yetim bolalarning psixologiyasi. Bola asrab olgan oila bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat. Chaqaloqlik davrida ijtimoiylashuv moslashuv. Go'daklik davrida ijtimoiy moslashuvning o'ziga xosliklari. Maktabgacha ta'lim muassasalarda olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining ijtimoiy funksiyalari. Maktabdan tashqari vaqtni to'g'ri tashkil etishda ijtimoiy pedagogning o'рни. Tengqurlar jamoasi va bolalar submadaniyati. Maktabda pedagogik jihatdan me'yordan og'ishganlar bilan ijtimoiy pedagogning olib boradigan ishlari shakl, metod va vositalari. Ijtimoiy pedagogning o'quvchilarni kasb tanlashga yo'naltirishga oid vazifalari. Spirtli ichimliklar iste'mol qilish muammosi. Bolalarning spirtli ichimliklar ichishining sabab va oqibatlari. Bolalardagi spirtli ichimlikka munosabat darajasi va har bir darajada ijtimoiy pedagogning yordam berish shakllari.

Giyohvandlik muammosi. Narkotik moddalarning turlari va tasnifi. O'smirlar giyohvandligining sabablari va oqibatlari. Bolalarda giyohvandlikka munosabat darajasi va har bir darajada ijtimoiy pedagogning yordam berish shakllari.

Voyaga yetmaganlar jinoyatchiligi muammosi. Voyaga yetmagan xuquqbuzarlar uchun maxsus o'quv tarbiyaviy muassasa. Voyaga yetmagan jazoga xukm qilinganlarning yosh bilan bog'liq o'ziga xosliklari, hamda tarbiyaviy muassasalarda joylashuvi.

Ijtimoiy - pedagogik texnologiya tushunchasi va uning mohiyati. Naza-riy, amaliy va tadqiqotchilik ijtimoiy - pedagogik texnologiyalar. Ijtimoiy pedagogning amaliy faoliyati va texnologiyalarning o'zaro aloqalari. Ijtimoiy - pedagogik texnologiyalar tasnifi. Tasnifning asoslari va me-zonlari. Umumiy va

xususmy ijtimoiy - pedagogik texnologiyalar. Diag-nostik, diagnostik-prognostik, ekspertbaholash ijtimoiy - pedagogik texnologiyalar. Bosqichlilik - ijtimoiy - pedagogik texnologiya strukturasi va uni amalga oshirish jarayonining asosiy xususiyati sifatida. Ijtimoiy - pedagogik texnologiyani tanlash jamiyatning ijtimoiy buyurtmasi.

Ta'lim muassasasining yo'nalishi, ijtimoiy-pedagogik vazifalar bilan bog'liqligi. Ijtimoiy-pedagogik tashhis, istiqbollash, rejalashtirish, boshqarish va baholash. Ta'lim muassasida ijtimoiy - pedagogik ishni tashkil etish. Ta'lim muassasasi ijtimoiy - pedagogik xizmatining bolani ijtimoiylashtirish (sosializasiya), uni tarbiyalash, sog'lomlashtirish, himoyalash, o'z -o'zini realizatsiyalashtirishni rivojlantira boshlash muammolariga yo'naltirilganligi.

Ijtimoiy pedagogning kasbiy maqomi yangi ijtimoiy – iqtisodiy, huquqiy va psixologik omillar bilan belgilanganligi. Ta'lim muassasasida ijtimoiy pedagog faoliyatining boshqaruv, tarbiyaviy va tashkiliy ji-hatlari. Ta'lim muassasasi, oila va ijtimoiy muhit bilan ishlash ijtimoiy pedagog faoliyatining asosiy yo'nalishlari.

Ijtimoiy pedagogning kasbiy faoliyati vositalari uning tashhis, boshqaruv va muvofiqlashtirish ishlari bilan belgilanganligi. Dastlabki tanishish – bilish vazifalari. Maktabgacha muassasaning tayanch muammolari: dastlabki ijtimoiylashtirish, individual qobiliyatlarni rivojlantirish, motivasiya, moslashish, xulq uslubini shakllantirish va sh.k. ni hal etish. Ijtimoiy pedagogning psixologik, pedagogik va tibbiy yo'nalishdagi markazlar bilan tashqi aloqalari. Namunaviy texnologik xaritaning uning bosqichlari tavsifini yaratish. Ijtimoiy-pedagogik ishning asosiy metodlari: loyihalash, rejalashtirish, modellashtirish, dasturlash. Tashhis va istiqbollash vositalari, so'rovnomalar, kuzatuv va tahlil hujjatlari blankalari. Ishning asosiy yo'nalishlari: mazkur toifadagi bolalarni aniqlash va guruh yoki yakka tartibda ishni tashkil etish. Tashkiliy ijtimoiy pedagogik texnologiyalar:

1) tarbiyasi og'ir bolalar haqida ma'lumotlar bankini shakllantirish; 2) bolaning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishi muammolarini tashhishlash; 3) bola, guruh, jamiyat bilan ijtimoiy – pedagogik ishlar dasturini tuzish va tasdiqlash; 4) dasturning bajarilishi sharoit-larini ta'minlash; 5) maslahat xizmati; 6) ijtimoiy pedagogning idoralararo aloqalari.

Oila – ijtimoiylashtirishning bosh instituti. Oilada nomaqbullik ko'rsatkichlari va bola tarbiyasiga salbiy ta'siri. Bola – ijtimoiy pedagogning sa'y-harakatlari markazi. Nomaqbul oila bilan ishlash texnologiyasi darajalari: profilaktika, tashhishlash, rehabilitatsiyalash. Ota – onalarga pedagogik ma'rifat tarqatish; ota-onalar va mutaxassislarning ixtiyoriy hamkoligi; erkin tarbiyalash targ'iboti. Diagnostik texnologiya tamoyillari: obektivlik, axborot manbalarining ko'p sonliligi, klientosentrizm, konfidensiallik (maxfiylik). Diagnostik texnologiya metodlari: shkalalashtirish, loyihalash va assosiativ loyihalash, kartochkali, ekspressiv metodikalar, ijtimoiy biografiyalar metodi, hujjatlar tahlili. Oilaga ijtimoiy-pedagogik yordam turkumi (sikli). Rehabilitasiya ishi darajalari:

– individual (maslahat texnologiyalari, xat-murojaat, ijtimoiy patronaj);
– guruhli (suhbat, ma'ruza, disput, yig'ilish, diskussiyalar, trening); umumiy (suhbat, ma'ruza. Ommaviy aksiyalar - hasharlar, sayohatlar, bayramlar uyushtirish).

Keyingi o'n yillikda butun dunyoda imkoniyatlari cheklangan bolalar soni ortganligi. «Izolyasiyadan integrasiyaga» muammosiga zamonaviy yondashuv. Ijtimoiy pedagogning maqsadi – oilaning vaziyatli – rolli moslashganligini orttirish. Ijtimoiy-rolli moslashganlik ko'rsatkichlari: bolaga munosabat; oilaning reabilitasion faolligi; oilaning reabilitasion madaniyati. Oila bilan o'zaro hamkorlikning texnologik modellari: yordam; psixologik, krizisintervent, muammoli–yo'naltirilgan.

OILA PEDAGOGIKASI fani bo'yicha

Oila pedagogikasi fanining predmeti, maqsad va vazifa-lari. Oila pedagogikasining boshqa fanlar bilan bog'liqligi. Oila pedagogikasining ilmiytadqiqot metodlari.

Qadimgi Yunon va Rim mutafakkirlarining oila tarbiyasi haqidagi qarashlari. Yevropa Uyg'onish davri mutafakkirlari asarlarida oila tarbiyasining aks etishi. Yan. Amos Komenskiy oilada tarbiyaning o'rni haqida.

Ma'rifatparvar mutafakkirlarning oila tarbiyasiga oid fikrlari. Rus pedagoglarining oila pedagogikasiga oid qarashlari. Qadimgi davrlarda O'rta Osiyoda oila tarbiyasiga oid qarashlar. «Qur'oni Karim» va hadislar oila tarbiyasining muhim manbalari sifatida. O'rta asrlarda oila pedagogikasiga oid fikrlar. Ma'rifatparvar o'zbek pedagog-olimlari oila tarbiyasi xususida. XX asrda oila tarbiyasiga doir yondashuvlar va ularning mohiyati.

Mustaqillik yillarida oila tarbiyasi masalasi.

Oila – mustaqillik yillarida davlat siyosatidagi ustivor masala sifatida. Oilada yoshlarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlash. Oilada yoshlarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashda oila va jamoatchilik hamkorligi. Oila tushunchasi.

Oilaning vazifalari: jamiyatga munosabati bo'yicha oilaning vazifalari; odamlarga munosabati bo'yicha oilaning vazifalari. Oilaning tarixiy turlari. Hozirgi vaqtda oilalarning xilma-xil shakllari. O'zaro munosabatlar xarakteri bo'yicha oilalarning turlari. Zamonaviy oilalarning o'ziga xosliklari. Zamonaviy oilalar rivojining ijtimoiy xususiyatlari. Zamonaviy oilalar rivojining psixologik xususiyatlari. Zamonaviy oilalar rivojining pedagogik xususiyatlari. Oila tarbiyasi yaxlit tizim sifatida. Oilada axloqiy tarbiya. Oilada bolalarni estetik ruhda tarbiyalash. Oilada jismoniy tarbiyani yo'lga qo'yish. Oilaning bolalarning iqtisodiy savodxonligini oshirishdagi o'rni. Oilada bolalarni tarbiyalash metodlari. Ota-onalarning tarbiya metodlarini tanlash va qo'llash shart-sharoitlari. Oilada bolalarni tarbiyalash shakllari. Oilada bolalarni tarbiyalash vositalari. Muloqot tushunchasi. Oilada muloqot uslublari va ularning o'ziga xosliklari. Avtoritar uslub. Liberal uslub. Demokratik uslub. Ta'lim muassasasi, o'qituvchilar, sinf(guruh) rahbarining o'quvchilarning otaonalari bilan olib boradigan ishlari shakl va metodlari haqida tushuncha. Pedagogik lektoriyalar. Sinf (guruh)lar bo'yicha pedagogik majburiy ta'lim. Yillik yakuniy ilmiy-amaliy konferensiya. Ochiq eshiklar kuni. Sinf(guruh) ota-onalar majlisi. Pedagogik maslahat.

XALQ PEDAGOGIKASI fani bo'yicha

Xalq pedagogikasi fanining maqsadi, vazifalari, mazmuni, xalq pedagogikasining didaktik imkoniyatlarini o'quv-tarbiyaviy jarayonga tadbiq etish, xalq pedagogikasida oila va oilaviy tarbiyaning aks etishi, xalq pedagogikasida

yoshlarni tarbiyalashning metod, usul va vositalari, xalq pedagogikasi va o'zbek xalq og'zaki ijodi, xalq pedagogikasi va xalq og'zaki ijodida dostonlar, xalq pedagogikasida milliy urf-odatlar, an'analar, udumlar, marosimlarning tarbiya vositasi sifatidagi o'rni, xalq pedagogikasida diniy ta'limotlar, xalq pedagogikasida xalq amaliy san'ati va madaniyatining o'rni, o'zbek xalqining muomalamadaniyati, ahloqiy me'yorlari, turmush kechirish tartib-qoidalarini o'rganishning tarbiyaviy ahamiyati. Xalq pedagogikasining pedagogika tizimidagi o'rni. Kursning predmeti, obekti, maqsadi va vazifalari.

Xalq pedagogikasining boshqa pedagogika fanlaridan farqi. Mazkur fanni o'rganishning dolzarbligi. Kadrlar tayyorlash milliy dasturida ta'limning milliy yo'nalishiga qo'yilgan talablar. Xalq pedagogikasining tarbiyaviy ahamiyati. Xalq pedagogikasida bola -ta'lim va tarbiya obekti va subekti sifatida. Umumiy o'zbek ta'lim tizimi, AL va KHKlarida xalq pedagogikasi g'oyalari va tarbiya tajribasidan foydalanish imkoniyatlari. Oilada milliy va umuminsoniy qadriyatlar. Xalq pedagogikasida oila obrazi. Sevgi va oilaviy munosabatlar. Bola tarbiyasida oilaning muhim ahamiyat kasb etishi. Ota-ona tarbiyachi sifatida. Oilada buvilar va buvalarning tarbiyadagi o'rni. O'zbek xalq pedagogikasida oila va oilaviy tarbiya haqidagi tasavvurlarning ifodalanishi. Xalq pedagogikasida yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash. Xalq pedagogikasida tushuntirish, namuna ko'rsatish, ogohlantirish, iltimos qilish, koyish va boshqa bir qator tarbiyalash metodlarining mavjudligi va ulardan yoshlarni tarbiyalashda foydalanish yo'llari. Xalq pedagogikasi va avlodlar vorisligi. O'zbek xalqining yozma va og'zaki ijodi. Folklor va folkloristika. Xalq og'zaki ijodi xususiyatlari va janrlari. Xalq prozasi va poeziyasi. qo'shiqlar, maqol va matallar. Afsonalar va rivoyatlar, asotirlar va masallar. Xalq ertaklarining o'ziga xos xususiyatlari. «Avesto» yovuzlik ustidan adolat, ezgulik g'alabasi ramzi. Dostonlarning o'ziga xos xususiyatlari. Lirik, epik, dramatik dostonlar. Qahramonlik dostonlari, jangnoma, tarixiy, romantik kitobiy dostonlar. Dostonlarning tarbiyaviy ahamiyati. Dostonlarda qahramonlik, mardlik, vatanparvarlik g'oyalarining aks etishi.

Milliy urf-odatlar, an'analar, marosimlarning mohiyati va tarbiyaviy ahamiyati. Xalq o'yinlari va o'yinchoqlar. Oilaviy an'analar. Tarbiyaviy an'analar. Bayramlar. Xalq sayllari. Davlat bayramlari, diniy bayramlar. Xalq bayramlari turlari. Milliy urf-odatlar va an'analarning e'zozlanishi, avlodlarga me'ros qoldirilishi va ularning barqarorligining ta'minlanishi. Diniy bag'rikenglik. Diniy adabiyotlar – pedagogik fikrlar manbai sifatida. Diniy fanatizm, fundamentalizm, terrorizm xavf-xatari – diniy savodsizlik oqibati ekanligi. Diniy ta'limot, hadislarning tarbiyaviy ahamiyati. Xalq amaliy san'ati va hunarmandchiligi. Tarixiy yodgorliklar va milliy me'morchilik. Milliy musiqa va qo'shiqchilik san'ati, xalq raqs san'ati va teatr. Dorbozlik. Qo'g'irchoq teatri, uning tarixi. Tasviriy san'at. Xalq amaliy san'ati, tasviriy san'at, musiqa san'ati yosh avlodni estetik tarbiyalashda muhim omil sifatida. Farzand tarbiyasida mahallaning o'rni. Sof insoniy fazilatlar: sahiylik, xushmuomalalik, oliyjanoblik, halollik, insonparvarlik va b. Barcha ijobiy xislatlarni bola tarbiyasiga singdirish.

Qiyosiy pedagogika fani haqida tushuncha. Qiyosiy pedagogikaning rivojlanish bosqichlari, qiyosiy pedagogika fani rivojlanishida xalqaro tashkilotlar va ularning faoliyati, jahon mamlakatlari ta'limi taraqqiyoti masalalari, Yevropa mamlakatlarida ta'lim-tarbiya masalalarining olib borilishi va qiyosiy tahlil, Osiyo mamlakatlarida ta'lim-tarbiya jarayonining o'ziga xos xususiyatlari va ularning qiyosiy tahlili, rivojlangan mamlakatlarda ta'lim-tarbiya tizimi va qiyosiy tahlil, Markaziy Osiyo davlatlarida ta'lim-tarbiyaning o'ziga xosliklari.

Qiyosiy pedagogika tushunchasi. Qiyosiy pedagogika fanining maqsad va vazifalari. «Qiyosiy pedagogika» jamiyati va uning faoliyati.

Fan taraqqiyotining birinchi davri. Qiyosiy pedagogika fani taraqqiyotining ikkinchi va uchinchi davri, ularning o'ziga xos xususiyatlari. Qiyosiy pedagogika fanining tadqiqot metodlari. YUNESKO tashkilotining taxlil sohasidagi faoliyati. YUNISEF, MOT(XMT) xalqaro tashkilotlarining vazifalari va ta'lim-tarbiya jarayonlari yuksalishidagi o'rni. AQShning TINChLIK KORPUSI va uning ish faoliyati. Ta'limni isloh qilishda o'quv dasturlarining ahamiyati. Jahon mamlakatlarida ta'limni integratsiyalashtirish va kasbga yo'naltirish masalalari. Ta'limni differentsiyalashtirish muammolari va maxsus maktablar faoliyati. Germaniyada ta'lim-tarbiya jarayonlarining o'ziga xos xususiyatlari. Fransiyada ta'lim siyosatining olib borilishi. Angliya ta'lim tizimi. Yaponiya ta'lim tizimi va unga dahldor masalalarning olib borilishi. Koreya va Xitoyda ta'lim-tarbiya jarayonlari. Hindiston ta'lim tizimi.

AQSh va O'zbekiston ta'lim tizimining qiyosiy tahlili. Rossiya va O'zbekistonda pedagogika fani taraqqiyotidagi o'ziga xosliklar: umumiylik va tafovut. Qozog'istonda pedagogika fani rivojidagi o'ziga xos jihatlari. Qirg'iziston va O'zbekiston ta'lim tizimining qiyosiy tahlili. Tojikiston va Turkmanistonda pedagogika fani rivoji.

MAKTABGACHA VA KORREKSION PEDAGOGIKA ASOSLARI

fani bo'yicha

Maktabgacha pedagogika asoslarining mavzu bahsi va ilmiy-tadqiqot metodlari. Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar rivojlanishining umumiy qonuniyatlari. Maktabgacha ta'lim muassasasi tarbiyachisi va demokratik jamiyatda unga qo'yiladigan talablar. Maktabgacha ta'lim muassasasida tarbiya mazmuni va metodikasi. Maktabgacha ta'lim muassasasida o'yin faoliyati va uni tashkil etish. Maktabgacha ta'lim muassasasida pedagogik jarayonni tashkil etish.

Maktabgacha ta'lim muassasasida ta'lim-tarbiya ishlarini rejalashtirish va hisobga olish. Maktabgacha ta'lim muassasasi bilan umumiy o'rta ta'lim maktabi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik. Maktabgacha ta'lim muassasasi va oila hamkorligi. Korreksion pedagogika fan sifatida.

Rivojlanishidagi nuqsonlarni klassifikatsiyalash, ularning sabablari va omillari. Bola rivojlanishidagi nuqsonlarni diagnostika qilishda korreksion ishlar tamoyillari va metodlari. Aqliy va psixik rivojlanishida nuqsonlari bo'lgan o'quvchilarni korreksion o'qitish. Nutqida nuqson bo'lgan o'quvchilarni korreksion o'qitish. Eshitish qobiliyati buzilgan o'quvchilarni korreksion o'qitish. Ko'rish qobiliyati buzilgan o'quvchilarni korreksion o'qitish. Maxsus muassasalarda korreksion pedagogik ishlar ta'lim jarayonini asosi sifatida. Tarbiyasi og'ir bolalar bilan olib boriladigan korreksion ishlar.

Maktabgacha pedagogika asoslari va uning mohiyati. Maktabgacha pedagogikaning asosiy kategoriyalari. Maktabgacha pedagogikaning boshqa fanlar bilan aloqasi. Maktabgacha pedagogikaning ilmiy-tadqiqot metodlari. Bola shaxsining shakllanishi. O'sish va rivojlanish. Bola shaxsining shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar. Maktabgacha ta'lim yosh davrlari va ularning o'ziga xosliklari. Maktabgacha ta'lim muassasasi tarbiyachisi va unga qo'yiladigan talablar. Maktabgacha ta'lim muassasasi xodimlarini tayyorlash tizimi. Maktabgacha ta'lim muassasasida tarbiyaning maqsadi, vazifalari.

Tarbiyaning umumiy metodlari. Jismoniy tarbiya. Aqliy tarbiya. Axloqiy tarbiya. Mehnat tarbiyasi. Estetik tarbiya. O'yin bolalar faoliyatining asosiy turi. O'yinning o'ziga xosligi va tasnifi. Ijodiy o'yinlar. Roli o'yinlar. Sahnalashtiruvchi o'yinlar. Didaktik o'yinlar. O'yinchoq va uning ta'limiy-tarbiyaviy ahamiyati. Maktabgacha ta'lim muassasasida bolalar hayotini tashkil etish. Bolalar jamoasini shakllantirish. Bolalarga individual yondashish usullari.

Kunning birinchi va ikkinchi yarmida bolalar hayotini tashkil etish. Maktabgacha ta'lim muassasasida pedagogik jarayonni rejalashtirish. Ta'limtarbiya ishlarini hisobga olish. Bolalarni maktabga tayyorlash vazifalari. Tayyorlov guruhida olib boriladigan ishlar. Maktabga ta'lim muassasasi bilan umumiy o'rta ta'lim muassasasi o'rtasidagi aloqa shakllari.

Bolalar tarbiyasida oilaning roli. Maktabgacha ta'lim muassasasining oila bilan olib boradigan ish shakllari. Korreksion-pedagogikaning paydo bo'lishi, tashkil topishi va rivojlanishi.

Korreksion pedagogikaning predmeti, vazifalari va mohiyati. Korreksion pedagogikaning asosiy vazifalari. Korreksion pedagogikaning kategoriyalari. Anomal o'quvchilar bilan olib boriladigan korreksion ishlarning asosiy yo'nalishlari. Rivojlanishidagi nuqsonlarni klassifikatsiyalash, ularning sabablari va omillari.

Bola rivojlanishidagi nuqsonlarni diagnostika qilishda korreksion ishlar tamoyillari. Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarni psixologik-pedagogik tekshirish metodlari.

Psixik rivojlanishdan ortda qoluvchi bolalarning psixologik-pedagogik tavsifnomalari. Psixik rivojlanishi ortda qolgan bolalar bilan korreksion ishlar olib borishning xususiyatlari. Aqli zaiflikning psixologik-pedagogik xususiyatlari, uning paydo bo'lishi sabablari. Aqli zaif bolalar bilan olib boriladigan korreksion ishlar.

Nutqiy buzilishlar sabablari va ularning turlari. O'quvchilarning nutqi buzilishini psixologik-pedagogik tuzatish. Nutqiy buzilishi bo'lgan bolalarning psixologik-pedagogik xususiyatlari.

Eshitish qobiliyatining buzilishi sabablari, ularni turlarga ajratish. Eshitish qobiliyati buzilgan bolalarni ommaviy, umumiy o'rta ta'lim maktablarida korreksion o'qitish. Ko'rish qobiliyati buzilishi turlari, ularning sabab va oqibatlari. Ko'rish qobiliyati buzilgan bolalarni ommaviy, umumiy o'rta ta'lim maktablarida korreksion o'qitish va tarbiyalash.

O'quvchi yoshlarni mustaqil hayotga tayyorlash. Jamiyatda o'z o'rnini topishga, mehnat qilish ko'nikma va malakalarni xosil qilish orqali ularga korreksion pedagogik ta'sir etish. Maktabni bitirgandan so'ng ular to'g'risida ma'lumotlar yig'ish.

Tarbiyasi og‘ir o‘smirlar bilan olib boriladigan pedkorreksion ishlar tahlili. O‘spirinlarda va o‘smirlarda xulq og‘ishganlikni yuzaga keltiruvchi ijtimoiypedagogik omillarni bartaraf etish usullari. Shaxslararo munosabatlar diagnostikasi va pedagogik korreksiyasi.

TARBIYAVIY ISHLAR METODIKASI fani bo‘yicha

Tarbiya ijtimoiy-tarixiy jarayon sifatida; tarbiya paradigmalari, tarbiya jarayonida bola shaxsi; tarbiya metodikasi tushunchasi; insonparvarlik tarbiyasi tamoyillari, metod va texnologiyalari; tarbiya jarayonini tashkil etish va amalga oshirish yo‘llari; guruh (sinf) rahbarining faoliyati; bolalar jamoat tashkilotlari; tarbiya jarayonida ijtimoiy institutlarning o‘zaro hamkorligini yo‘lga qo‘yish. Tarbiyaviy ish metodikasi fanining maqsad va vazifalari. Tarbiyaviy ish metodikasi fanining boshqa fanlar bilan aloqasi. Tarbiyaviy ish metodikasi fanining ilmiy-tadqiqot metodlari.

Tarbiya tushunchasi. Tarbiya – umuminsoniy qadriyat sifatida. Tarbiya paradigmalari. Tarbiya jarayonida bola shaxsi.

Insonparvarlik tarbiyasi: mazmun va mohiyati. Insonparvarlik tarbiyasiqonuniyatlari va tamoyillari. Insonparvarlik tarbiyasi metod va texnologiyalari.

Tarbiyaviy ish: tarkibi va tuzilishi. Ijtimoiy yo‘naltirilgan tarbiyaviy ish. Axloqiy tarbiyaviy ish. Estetik va jismoniy tarbiyaviy ish. Ekologik va mehnat tarbiyaviy ishi.

Guruh (sinf) rahbari va uning faoliyati mazmuni. Guruh (sinf) rahbarining vazifalari, huquq va majburiyatlari. Guruh (sinf) rahbarining o‘quvchilar bilan olib boradigan ish shakllari.

“Kamalak” bolalar va “Kamolot” yoshlar harakatining ish jarayonini o‘rganish. Yoshlar harakatining faoliyatini tahlil qilish. Tarbiyaviy ishlar samaradorligini aniqlash mezonlari.

Tarbiyaviy ishlar samaradorligini aniqlash metodikasi. Tashxislash natijalarini qayd etish.

PEDAGOGIKA FANLARINI O‘QITISH METODIKASI

fani bo‘yicha

Metodika tushunchasi. Pedagogik fanlarni o‘qitish metodikasining predmeti, maqsad va vazifalari. Pedagogik fanlar tizimi va ularning o‘zaro aloqasi.

Rivojlantiruvchi ta’limning asosiy konsepsiyalari tavsifi. Pedagogik fanlarni o‘qitish jarayoni mohiyati va uning vazifalari. Pedagogik fanlar mazmunini tanlab olish tamoyil va mezonlari. Pedagogik fanlar mazmunini belgilovchi me’yoriy hujjatlar. Pedagogik fanlarni o‘qitish metodlari tasnifi. Pedagogik fanlarni o‘qitish metodlari mohiyati. Pedagogik fanlarni o‘qitishning asosiy shakllari. Pedagogik fanlarni o‘qitish jarayonida o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalarini tashxis etish. Metodika tushunchasi. Pedagogik fanlarni o‘qitish metodikasining predmeti, maqsad va vazifalari. Pedagogik fanlarni o‘qitish metodika-sining boshqa fanlar bilan o‘zaro aloqasi.

Pedagogik fanlar tizimi va ularning o‘zaro aloqasi. Pedagogika sohalarining o‘ziga xos xususiyatlari.

Rivojlantiruvchi ta'limning asosiy konsepsiyalari tavsifi. Shaxsni rivojlantiruvchi ta'lim nazariyasini ishlab chiqishga zamonaviy yondashuvlar. Pedagogik fanlarni o'qitish jarayoni mohiyati va uning vazifalari. Ta'lim jarayonining tuzilishi. O'qitish va o'qish jarayonlari tavsifi, o'quv jarayonida ularning o'zaro bog'liqligi. O'quvchilarning bilish faoliyati va uning tuzilishi. Ta'lim nazariya (konsepsiya)lari mazmuni. Hozirgi zamon bosqichida ta'lim mazmunini belgilovchi muhim g'oyalar (asoslar). Pedagogik fanlar mazmunini tanlab olish tamoyil va mezonlari. Pedagogik fanlar mazmunini belgilovchi me'yoriy hujjatlar. Davlat ta'lim standarti.

Ta'lim metodi va usullari tushunchalari. Pedagogik fanlarni o'qitish metodlari tasnifi. Pedagogik fanlarni o'qitish metodlari mohiyati. Pedagogik fanlarni o'qitish vositalari va ularning tasnifi.

Ta'lim turlari va shakllari tavsifi. Ta'limni tashkil etish tizimi. Pedagogik fanlarni o'qitishning asosiy shakllari. Pedagogik fanlarni o'qitishning yordamchi shakllari.

Pedagogik fanlarni o'qitishda pedagogik va axborot texnologiyalardan foydalanishning o'ziga xosliklari. Pedagogik fanlarni o'qitishda pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanish yo'llari.

Ta'lim olganlikni tashxis etishning mohiyati. O'quv jarayonida nazorat va hisobga olish funksiyalari. Ta'lim olganlikni natijalarini tekshirish va baholash tamoyillari. O'quv faoliyati natijalarini hisobga olish turlari, shakl va metodlari. Bilim, ko'nikma va malakalarni baholash mezonlari.

PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA fani bo'yicha

Pedagogik texnologiya fan sifatida. Pedagogik texnologiyaning asosiy kategoriyalari. Pedagogik texnologiyaning metodologik asoslari. "Texnologiya" tushunchasi. "Pedagogik texnologiya" tushunchasining paydo bo'lishi. Pedagogik texnologiyaning tarixiy rivojlanish davrlari.

XX asrda pedagogik texnologiyalarning rivojlanishi. Pedagogik texnologiyalar rivojining zamonaviy bosqichi.

O'quvchi shaxsi ta'lim jarayonining ob'ekti va sub'ekti sifatida. Shaxs qiyofasining tuzilishi va uning to'rt darajasi: temperament, psixik jarayonlarning o'ziga xosligi, tajriba va shaxs yo'nalganligi. Bilim, ko'nikma va malakalar (BKM). Aqliy harakat usul (AHU). Pedagogning innovatsion faoliyati va uning tuzilishi.

Pedagogik texnologiya tushunchasi va uning o'ziga xos jihatlari: ilmiy, prosessual-tavsifiy (tavsiflash, o'quv jarayonini algoritmlash), prosessual-harakatli (o'quv jarayonini amalga oshirilishi).

Pedagogik texnologiyaning darajalari: texnologik, umumiy pedagogik (umumiy didaktik), xususiy metodik (fanga oid), lokal (modulli).

Pedagogik texnologiyalarning tuzilishi: konseptual asos, mazmunli qism, prosessual qism – texnologik jarayon.

Pedagogik texnologiyalarga qo'yiladigan talablar: tizimlilik, boshqaruvli, samaradorlik, ishlab chiqarish.

Pedagogik texnologiyaning nazariy asoslari: moddiy va ideal, dialektik va ideal, ilmiy va diniy, insonparvar va insonparvarlikka qarshi, pragmatik va ekzistensial, erkin tarbiya nazariyasi va boshqalar.

Pedagogik jarayon tizim sifatida. Pedagogik texnologiya tizimli yondashuv sifatida.

Ta'lim texnologiyalarining tarkibiy qismi. Pedagogik texnologiyaning asosiy belgilari. Pedagogik texnologiyalar tasnifi:

qo'llanilish darajasiga ko'ra; falsafiy asoslariga ko'ra;

asosiy omillari bo'yicha; ilmiy konsepsiyalar bo'yicha; bilish faoliyatini tashkil etish va boshqarish turiga ko'ra va b.

An'anaviy sinf-dars texnologiyasining farqli belgilari. An'anaviy ta'limning tasnifiy tavsifi. An'anaviy ta'lim tamoyillari. An'anaviy ta'lim mazmuni va metodikasining o'ziga xosliklari. Ta'limning an'anaviy shakllarining ijobiy va salbiy tomonlari.

To'liq o'zlashtirish texnologiyasi va M.V.Klarin materiali bo'yicha to'liq o'zlashtirish metodikasi. To'liq o'zlashtirish texnologiyasining asosiy tavsifi.

Ta'limning mazkur texnologiyasining ketma-ketlik qoidasi. "Hamkorlik pedagogikasi" texnologiyasi va uning mazmuni va metodikasining o'ziga xosliklari: bolaga shaxs nuqtai nazaridan yondashuv; bilim, ko'nikma va malakalarni umumlashtiruvchi ta'lim; atrof-muhitni pedagogiza-siyalash. Tarbiya konsepsiyasi. Frene maktabidagi ta'lim texnologiyasi.

O'yin texnologiyalari va ularning o'ziga xosliklari. O'rgatuvchi, nazorat qiluvchi, tarbiyaviy, rivojlantiruvchi, fanga oid, rol, ishbop va b.

Muammoli ta'lim va uning o'ziga xosliklari: muammoli vaziyatlarni yaratish, faol bilish faoliyati, murakkab masalalarin mustaqil izlash va hal etish va b.

Tabaqalashtirilgan darajadagi texnologiya: individual o'ziga xoslik-lari, yoshi, qiziqishlari, aqliy rivojlanish darajasi, sog'lomlik darajasi va b. Individual ta'lim texnologiyasi: ta'lim har bir o'quvchining qobili-yatlari bilan bog'liqlikda olib boriladi. Axborot texnologiyalari: ta'limiy va nazorat qiluvchi dasturlar.

Ta'limning jamoaviy va guruhiiy texnologiyasi. Bolaning intellektual qobiliyatini rivojlantirish – barcha rivojlan-tiruvchi ta'lim texnologiyalarining asosi. L.V.Zankovning rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyasi va uning nazariy bilimlarning hal qiluvchilik roli tamoyili. D.B.Elkonina va V.V.Davidovlarning rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyasi va ularning mashg'ulotlardagi o'quvchilarning maqsadga yo'naltirilgan faol o'quv faoliyati tamoyili. Interfaol texnologiyalar. Texnologik karta. Ta'limning uch bosqichli modeli. Chakiriy, Anglash, Fikrlash. Uch bosqichning vazifalari. Tanqidiy fikrlash asoslari. Insonarvarlik pedagogikasi. Tarbiya san'ati va texnologiyasi. Yaxlit yondashuv. Tarbiyaviy ish.

PEDAGOGIK MAHORAT fani bo'yicha

Pedagogik mahorat, uning o'qituvchi faoliyatida tutgan o'rni. Pedagogik fikr tarixi va maktab amaliyotida o'qituvchi mahorati. O'qituvchi faoliyatida pedagogik qobiliyat. O'qituvchining kommunikativ qobiliyati. O'qituvchi faoliyatida muloqot madaniyati va psixologiyasi. Muloqotni tashkil etishda umuminsoniy qadriyatlarning ustivorligi. O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqot. Pedagogik nazokat va odobaxloq. Pedagogik nizolar va ularni bartaraf etish texnologiyasi. Pedagogik texnika haqida tushuncha pedagogik texnikani shakllantirish uslublari. Nutq texnikasi va madaniyati. O'qituvchining ta'lim jarayonidagi mahorati. O'qituvchining tarbiyachi sifatidagi mahorati. O'qituvchi mehnatini ilmiy asosda

tashkil etish. O‘z-o‘zini tarbiyalash va o‘z ustida ishlash. Shaxsiy pedagogik tajribani to‘plash tizimi.

O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni hamda “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” asosida o‘qituvchi faoliyati mazmuniga qo‘yiladigan talablar. O‘qituvchining umumiy madaniy saviyasi va qobiliyati. O‘qituvchilik faoliyatining tizimi, kasbiy mahorati haqida tushuncha. Pedagogik mahoratning tarkibiy qismlari va ularning mohiyati. O‘qituvchi faoliyatining asosiy yo‘nalishlari. Pedagogik bilimlar. Pedagogik zakovat. Pedagogik qobiliyat. Pedagogik texnika.

Eng qadimgi davrlardan eramizning VII asrlarigacha bo‘lgan davrlarda o‘qituvchi (murabbiy), shogird va ularning jamiyatdagi o‘rni, pedagogik faoliyat borasidagi ijtimoiy qarashlar. Sharq mutafakkirlari Al-Xorazmiy, Abu Rayxon Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Alisher Navoiy, Abdulla Avloniy, Yusuf Xos O‘jib, Kaykovus va boshqalarning ijodiy meroslarida mudarrisni tanlash, ularga qo‘yiladigan talablar, ularning mahorati, muloqot va muomala madaniyati, munosabatga kirishish mahorati, ularni egallashga qo‘yiladigan talablar haqidagi ilg‘or fikrlar. Yunon va Rim faylasuflari Suqrot, Pluton (Aflotun), Demosfen, Aristotel (Arastu) Siseron va Kvintilianlarning asarlarida pedagoglar hamda ularning notiqlik san‘ati to‘g‘risidagi g‘oyalar. A. Komenskiy, A. Disterverg, K. D. Ushinskiy va boshqalarning o‘qituvchi, uning kasbiy tayyorgarligi hamda pedagog mahoratining ta’lim-tarbiya rivojidagi alohida o‘rni borasidagi qarashlari.

Qobiliyatning psixologik-pedagogik tavsifi. Pedagogik qobiliyatning asosiy turlari. Empatiya va perseptiv qobiliyatlar. Didaktik, tashkilotchilik, konstruktiv, kommunikativ, bilish va anglash qobiliyatlari. O‘qituvchi irodasi, sabr-toqati, maqsadga intilishi, o‘z hatti-harakatlarining to‘g‘riligiga nisbatan qat’iy ishonchi, uning o‘z-o‘zini idora qilish hamda boshqalarga ta’sir o‘tkaza olish qobiliyati, histuyg‘ulari va kayfiyatini boshqara olishi, o‘z zimmasiga javobgarlikni oila bilishi, ijodiy holatni tashkil eta olishi kabi sifatleri. Muloqot orqali ta’sir etish. Muloqotga kirishish. Aloqa o‘rnatish (kommunikasiya) tushunchasi, uning mohiyati, pedagogik ta’sir etish usullari.

O‘qituvchi tomonidan muloqotga kirishish jarayonida qo‘llaniladigan muomala uslublari. O‘qituvchining kommunikativ ko‘nikmasi: “Yuzni o‘qish san‘ati”, o‘zgalar holatini tushuna olish, o‘zini namoyon qila bilish, nutq vositasi hamda so‘zsiz holatda inson ruhiyatini tushuna olish. O‘qituvchi tomonidan o‘quvchi bilan muloqotda bo‘lish jarayonida qo‘llaniladigan pedagogik ta’sir ko‘rsatish usullari: ishontirish va ma’qullash. Ishontirishning og‘zaki shakllari: ogohlantiruvchi so‘zlar, tezlik bilan ta’sir etish, ijro etishga undovchi buyruqlar, ta’qiqlangan iboralar, hazil orqali anglatish, ma’qullar yoki ayblash.

“Muloqot” atamasining falsafiy, ijtimoiy, psixologik va pedagogik mohiyati, muloqot birligi. Pedagogik muloqot, uning o‘ziga xos xususiyatlari. Pedagogik muloqotni tashkil etish madaniyati. Pedagogik muloqotni tashkil etish bosqichlari va usullari. Pedagogik muloqot modulini ishlab chiqish. O‘quv-tarbiya jarayonida pedagogik muloqot jarayonini boshqarish uslublari. Muloqot jarayonida tashabbusni boshqarish.

Dars hamda darsdan tashqari jarayonda o‘qituvchi va o‘quvchilar o‘rtasidagi muloqot, unga qo‘yiladigan talablar. O‘quvchilar jamoasida ularning e’tiborlarini jalb etish va ijodiy kayfiyatlarini yaratishda o‘qituvchi muloqotining ta’siri va

uning ahamiyati, o'quvchi bilan bo'lgan muloqot jarayonida o'qituvchi tomonidan ishontirish vata'sir etish usullaridan foydalanish. Muloqot jarayonini boshqarish uslublari.

O'qituvchi obro'si. Avtoritar uslubdagi muloqot. Liberal uslubning o'qituvchi faoliyatida namoyon bo'lish xususiyatlari. O'qituvchining demokratik uslubdagi muloqoti – o'quvchilar fikriga tayanish, ushbu fikrlarni ma'qullash shakli.

Ilmiy pedagogik adabiyotlarda berilgan muloqot turlari (do'stona muloqot, qo'rquv asosiga qurilgan muloqot, hazil-mutoyibaga asoslangan muloqot va boshqalar) haqida.

Pedagogik odob va pedagogik nazokat haqidagi tushuncha. Pedagogik nazokat tamoyillari va uning vazifasi. Pedagogik nazokat me'yori: ixtisos sohasidagi burch, pedagogik adolat, ixtisosga doir vijdon izzat-nafs va pedagogik oriyat.

Pedagogik nazokat – o'qituvchi ahloqining ijodiy ko'rinishi. Pedagogik nazokatning zarurligi. Pedagogik nazokatning mohiyati va xususiyati. O'qituvchining dars jarayonidagi nazokati. Nazokat va taktika. Pedagogik nizolarning asosiy sabablari. Pedagogning persektiv (o'quvchi, talabalarni tushunish) xatolari. Pedagogning o'quvchi-talabalar bilan ish yoki shaxsiy ish yuzasidan bo'ladigan kelishmovchiliklarni va ularni bartaraf etishning o'ziga xos xususiyatlari. Yosh pedagoglar faoliyatida odatda yo'l qo'yiladigan xatolar va ularni yengish yo'llari. Pedagogik nazokat. O'zaro uchraydigan nizolarni bartaraf etish texnologiyasi.

Pedagogik texnika – o'qituvchining fe'l-atvori, yurish-turishini tashkil etuvchi usullar majmuasi. Pedagogik texnika vositasi: verbal va noverbal kommunikasiya. Pedagogik texnikaning tarkibiy qimlari. O'qituvchining o'z ruhiy holatini boshqara olish texnikasi. Ichki va tashqi texnika. Psixotexnikaning ilmiy asoslari. Diqqatning taqsimlanishi, kuzatuvchanlik, muayyan obektni tez anglay olish, aniq va yorqin tasavvur etish, badiiy sezgirlik. O'qituvchining tashqi qiyofasi va unga qo'yiladigan talablar.

Nutqning inson hayoti va jamiyat taraqqiyotidagi o'рни. Mutafakkirlar va pedagoglarning so'z va nutqning ijtimoiy jamiyatda tutgan o'рни va roli haqidagi qarashlari. Nutqning o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro muloqot jarayonidagi asosiy bog'lovchi vosita ekanligi. Nutq organlari, nutq apparati. Til va nutq. Og'zaki nutqning psixologik tuzilishi; maqsadi (nima uchun gapiryapman?), mazmuni (nima demoqchiman?). Nutq madaniyati haqida tushuncha, uning unsurlari. Nutq texnikasi: nafas olish, ovozni yo'lga qo'yish, uning tozalanishi, talaffuz, nutq sur'ati. O'qituvchining nutq mahoratini takomillashtirish yo'llari.

O'qituvchining o'quvchilarni bilish (anglash) faoliyatini boshqarishdagi mahorati.

Dars mazmunini o'quvchilar tomonidan o'zlashtirib olinishiga yordam beruvchi jihatlar, ularning qiziqish va faolliklarini oshirish ko'nikmasini hosil qilish. O'qituvchi faoliyatida ko'tarinki ruh, yaxshi kayfiyat, ishga bo'lgan hoxishing yetakchi o'rin tutishi va ularni hosil qilish yo'llari. Tarbiyachi mahoratining mohiyati. Faoliyatni tashkil etishni oldindan tashhishtirish mahorati. O'quvchilarni o'rganish diagnostikasi. Jamoani o'rganishning asosiy mezonlari. Tarbiyaviy

jarayonni tashkil etishda o'qituvchining o'z-o'zini tekshirishga yo'naltirilgan diagnostikasining o'rni va ahamiyati. Tarbiyachi mahoratining tizimi: ijtimoiy, estetik, ahloqiy hamda texnologik. Tarbiyachi faoliyatining asosiy ko'nikmalari. Pedagogik mahoratni shakllantirishning asosiy tamoyillari: yaxlit holda yondashuv; faol muloqot; pedagogik harakatning xilma-xilligi; pedagogik ta'sirining ko'p qirraliligi; nazariy bilim va amaliy malakalarning o'zaro bog'liqligi. O'qituvchi mehnatini nazariy va amaliy jihatdan tashkil etish va uning o'qituvchi mahoratini shakllantirishdagi ahamiyati. Maqsadning qo'yilishipedagogik faoliyatni tashkil etishning tayanch unsuri: maqsadning izchilligi. O'z-o'zini tarbiyalash va o'z ustida ishlash pedagogik mahoratini shakllantirishning asosiy sharti sifatida. O'qituvchi faoliyatida o'z ustida ishlashning o'z-o'zini anglash va tarbiyalash faoliyati bilan o'zaro bog'liqligi. O'z ustida ishlash va o'z-o'zini tarbiyalashning psixologik-pedagogik asoslari.

UNIVERSITY OF BUSINESS AND SCIENCE TAYANCH
DOKTORANTURA IXTISOSLIKLARIGA KIRISH SINOVLARI
UCHUN MUTAXASSISLIK FANLARDAN TALABGORLARNING
BILIMLARINI BAHOLASH MEZONI

Sinov topshirish shakli	Yozma / og'zaki
Ajratilgan vaqt	120 daqiqa
Savollar soni	5
Har bir savol uchun belgilangan ball	20
Eng yuqori ball	100

Malakaviy imtihon sinovi yozma (**DsC uchun og'zaki**) ravishda o'tkazilishi belgilangan bo'lib, 100 ballik mezon asosida baholanadi.

Har qaysi savolga javobi quyidagicha baholanadi:

Har bir savol uchun ball	Javobga qo'yiladigan talablar
86-100	Qo'yilgan savolga to'liq javob bergan. Nazariy jihatlarini yoritishda xatolik va chalkashlikka yo'l qo'yilmagan. Mustaqil ravishda mushohada yuritib bayon etilgan. Amaliy misollar bilan asoslab bayon etilgan. Xulosani to'g'ri shakllantirgan. Fikrlar erkin bayon etilgan.
71-85	Savolning mohiyatini tushungan. Javobni yoritib bera olgan. Amaliy misollar keltirilgan. Tasavvurga ega. Qisqacha xulosa bergan. Fikrlarni sodda bayon etgan.
55-70	Savol mohiyatini tushungan. Javob yoritilgan, qisqa shaklda. Misollar bilan asoslanmagan. Xulosa qilingan.
0-54	Savolning ayrim elementlarigina yoritilgan, yoki umuman yoritilmagan. Savol bo'yicha aniq tasavvurga ega emas.

**13.00.01 – “PEDAGOGIKA NAZARIYASI PEDAGOGIK
TA'LIMOTLAR TARIXI ” IXTISOSLIGI BO'YICHA MALAKAVIY
IMTIHON
MUTAXASSISLIK SAVOLLAR NAMUNASI**

- 1 Didaktikaning asosiy tushunchalari, mazmuni, maqsadi va vazifalari.
- 2 Ta'limni tashkil etishning noan'anaviy shakllari .
- 3 Fuqarolik tarbiyasi. Fuqarolik madaniyati.
- 4 Elektron pedagogika asoslari, uning ahamiyati.
- 5 Oila, maktab, mahalla xamkorligi.
- 6 Tarbiya metodlari va ularning turlari.
- 7 Pedagogik diagnostika fanining maqsad va vazifalari.
- 8 Abdullo Avloniyning “Turkiy guliston yoxud axloq ” asarining tarbiyaviy ahamiyati.
- 9 Pedagogika fani tizimi va boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi.
- 10 Estetik tarbiyaning maqsad va vazifalari.
- 11 Pedagogik faoliyatda pedagogik qobiliyatlarning o'rni.
- 12 Ta'lim metodlari va ularning turlari.
- 13 Pedagogika fanining ilmiy tadqiqot metodlari.
- 14 Iqtisodiy tarbiya . O'quvchilarda tejamkorlikni tarbiyalash.
- 15 Ta'limni tashkil etishning an'anaviy shakli. Dars turlari. Darsning tuzilishi, unga qo'yilgan talablar.
- 16 Abu Ali Ibn Sinoning pedagogik qarashlar.
- 17 Xalq pedagogikasi metodlari (duo, qarg'ish, olqash, qoralash, oq yo'l tilash, na'muna ko'rsatish).
- 18 Yan Amos Komenskiyning “Buyuk didaktika” asari va ahamiyati.
- 19 Ta'lim vositalari va turlari.
- 20 Shaxsni shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar(ijtimoiy muxit, irsiyat, ta'lim-tarbiya).
- 21 Shaxsni shakllanishida faoliyatning (o'yin, o'qish, mehnat) o'rni.
- 22 O'qituvchining kommunikativ qobiliyati.
- 23 Mehnat tarbiyasi. O'quvchilarda mehnatga munosabatni tarbiyalash.
- 24 Maktabgacha ta'lim pedagogikasi fanining rivojlanish imkoniyatlari.
- 25 Korreksion pedagogika va inkluziv ta'lim asoslari.
- 26 Axloqiy tarbiya. O'quvchilarni ma'naviy axloqiy tarbiyalash.
- 27 “Avesto” eng qadimgi ma'rifiy yodgorlik.
- 28 O'qituvchining nutq qobiliyati va uni rivojlantirish.
- 29 Eng qadimgi yozma manbalarda ta'lim-tarbiya masalalari.
- 30 Ekologik tarbiya .O'quvchilarda tabiatga ijobiy munosabtni tarbiyalash.
- 31 Temuriylar davrida ilm-fan, ta'lim-tarbiyaning ravnaq topishi.
- 32 Ta'limning zamonaviy metodlari.

- 33 Oila pedagogikasi fanining maqsad va vazifalari.
- 34 Mirzo Ulug'bekning pedagogik g'oyalari va ma'rifatparvarlik xizmatlari.
- 35 Ta'limda ko'rsatmalilik ko'rsatmalilikdan foydalanish.
- 36 Tarbiyaning bir maqsadga qaratilganligi tamoyillari.
- 37 Tarbiya jarayonining mazmuni va tarbiyalanganlik mezonlari.
- 38 Tarbiyaning insonparvarlik tamoyillari.
- 39 Ilmiy dunyoqarashni shakllantirishning muhim elementi.
- 40 Oila tarbiyasining xuquqiy asoslari.
- 41 Axborot – kommunikatsiya texnologiyalari va ularni ta'lim jarayonida qo'llashning didaktik imkoniyatlari.
- 42 Pedagogik mahorat asoslari fanining vujudga kelishi tarixi.
- 43 Tarbiyaning ijtimoiy yo'nalganligi va yaxlitligi: tarbiyaning ijtimoiy hayot va mehnat bilan birligi. Tarbiyaning insonparvarlik printsiplari.
- 44 Isoqxon Ibratning pedagogik qarashlari.
- 45 Tarbiyaviy ishlarni uyushtirish tamoyillari va usullari.
- 46 O'z-o'zini tarbiyalash va o'z ustida ishlash.
- 47 Pedagogika tarixi fanining maqsad va vazifalari.
- 48 O'qituvchi faoliyatida diqqatni to'g'ri taqsimlay olish qobiliyati.
- 49 Jadid ma'rifatparvarlarining pedagogik qarashlari.
- 50 Ta'limning qonuniyatlari va qoidalari.
- 51 O'zini-o'zi tarbiyalash va o'z ustida ishlash.
- 52 Mustaqil, ijodiy, tanqidiy fikrlashni rivojlantirish yo'llari.
- 53 Talabalar bilimini baholash mezonlari.
- 54 Ta'limni insonparvarlashtirish va demokratlashtirish, tamoyillari.
- 55 Aqliy tarbiya . Ilmiy dunyoqarashni shakllantirish.
- 56 Maxsus pedagogikaning o'ziga xos xususiyatlari.
- 57 Mahmud Qoshg'ariyning "Devonu lug'otit-turk" asarida ta'lim-tarbiya masalalari.
- 58 Didaktikaning asosiy printsiplari (tamoyillari).
- 59 Jismoniy tarbiya.
- 60 Androgogika - kattalar ta'limi .Uning o'ziga xos xususiyatlari.
- 61 Ta'limning ma'ruza-seminar tizimi.
- 62 Ta'lim vositalari va ularning funktsiyalari.
- 63 Pedagogik takt va odob-axloq. Pedagogik nazokat.
- 64 Test turlari va test tuzishga qo'yilgan talablar.
- 65 Amaliy metodlarning turlari.
- 66 Pedagogika fanidan metodik ko'rsatmalar tayyorlash tartibi.
- 67 Mustaqil fikrlashni tashkil etish.
- 68 Sinf-dars tizimi.
- 69 Tadqiqot ishlarida umumiy xulosa va ilmiy-metodik tavsiyalar ishlab

chiqish tartibi.

- 70 Pedagogika fanining asosiy kategoriyalari va tushunchalari: tarbiya, ta'lim, ma'lumot, bilim, ko'nikma, malaka, rivojlanish.
- 71 Ekspert baholash (lot. "expertus" – tajribasiga ko'ra biladigan, tajribali, sinalgan, tekshirilgan) metodi.
- 72 Talabalar BKMni nazorat qilish va tashxislash.
- 73 Pedagogik jarayonlarni tadqiq qilishning o'ziga xos xususiyatlari.
- 74 Shaxsning rivojlanganlik darajasi uning fiziologik, ruhiy va intellektual o'sishini ta'minlovchi faoliyat sifatida.
- 75 Bolalarning bo'sh vaqtlarini to'g'ri tashkil etish va o'tkazish metodikasi.
- 76 O'quvchilarning o'quv faoliyatini nazorat qilish turlari, shakl va metodlari.
- 77 Pedagogik amaliyotni tashkil etish va unga raxbarlik.
- 78 Pedagogik fanlar mazmunini belgilovchi me'yoriy hujjatlar.
- 79 O'quv adabiyotlar kontsepsiyasi.
- 80 O'quv fanlari yuzasidan nazorat ishlarini tashkil etish va o'tkazish.
- 81 O'qituvchi mehnatini ilmiy asosda tashkil etish.
- 82 Ta'lim maqsadlari: Ta'limiy maqsad, Tarbiyaviy maqsad, Rivojantiruvchi maqsad.
- 83 Talabalarning bilimlarni o'zlashtirish darajalari.
- 84 Maslahat (konsultatsiya)ni –tashkil etish qoidalari.
- 85 Ta'lim qonuniyatlari va qoidalari.
- 86 O'zini-o'zi tarbiyalash va o'z ustida ishlash.
- 86 Ma'ruza mashg'ulotini tashkil etish va o'tkazishga qo'yiladigan talablar.
- 87 O'quv topshiriqlari, ish qog'ozlari.
- 88 Axborot texnologiyalari: ta'limiy va nazorat qiluvchi dasturlar.
- 89 Ta'limning jamoaviy va guruhiiy texnologiyasi.
- 90 Bolaning intellektual qobiliyatini rivojlantirish.
- 91 Tanqidiy fikrlash asoslari.
- 92 O'qituvchilik kasbining ijtimoiy- tarixiy rivoji va jamiyatdagi o'rni.
- 93 Bo'lajak o'qituvchi professiogrammasi.
- 94 Pedagogik qobiliyat haqida tushuncha.
- 95 Pedagogik qobiliyatlar klassifikatsiyasi.
- 96 Yuksak saviyadagi bilim va madaniyat.
- 97 Pedagogik qobiliyatlar.
- 98 Didaktik qobiliyatlar.
- 99 Akademik qobiliyatlar.
- 100 Pertseptiv qobiliyatlar.
- 101 Nutq qobiliyatlari.
- 102 Tashkilotchilik qobiliyati.
- 103 Avtoritar qobiliyatlar.

- 104 Pedagogik muloqot haqida tushuncha.
- 105 Pedagogik muloqotning asosiy funksiyasi (tarkibi).
- 106 Muloqot turlari va madaniyati.
- 107 O'qituvchi faoliyatida muloqot madaniyati va psixologiyasi.
- 108 Pedagogik takt haqida umumiy tushuncha.
- 109 Pedagogik taktni amalga oshirish shartlari.
- 110 Pedagogik kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirish.
- 111 Pedagogning tashqi ko'rinishi va uni maqsadga yo'nalganligi.
- 112 Dars berish faoliyatining o'ziga xosligi.
- 113 Darsdagi faoliyatning turli-tumanligi haqida.
- 114 Darsda mustaqil ishni tashkil qilish.
- 115 Pedagogik faoliyat madaniyati.
- 116 Darsning hissiy-intelektual ohangini yaratish.
- 117 Darsda o'z-o'zini nazorat qilish.
- 118 O'qituvchi mehnatini ilmiy tashkil etish haqida tushuncha, mohiyati.
- 119 Vaqtdan unumli foydalanish, o'qituvchiniig bo'sh vaqti.
- 120 O'qituvchining kun tartibi va ish joyi.

TAVSIYA ETILAYOTGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – Toshkent O'zbekiston, 2023 y.
2. O'zbekiston Respublikasining “Ta’lim to’g’risida”gi qonuni. – Toshkent O'zbekiston, 2020 y.
3. Karimov I.A, Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch Toshkent: - Ma’naviyat 2008 y.
4. Турғунов С.Т., Аҳмаджонова.Н. М. Мактабгача таълим муассасаларида бошқарув фаолияти алгоритми. // Халқ таълими журнали. – 2012.
5. Турғунов С.Т., Аҳмаджонова Н. М. Особенности управления дошкольными образовательными учреждениями. // Вопросы гуманитарных наук, Москва. – 2012.
6. Турғунов С.Т. Замонавий мактаб раҳбарларининг функционал вазифалари. – Наманган: НВПҚТМОИ, 2004.
7. Турғунов С.Т. Умумий ўрта таълим муассасалари директорлари бошқарув фаолиятининг назарий асослари: Пед.ф.д. ...дисс. – Тошкент, 2007.
8. Турғунов С.Т. Умумий ўрта таълим муассасалари директорлари бошқарув фаолиятининг назарий асослари: Монография. – Тошкент: Фан, 2006.
9. Тўхтабоев А.Т. Маъмурий менежмент. – Тошкент: Молия, 2003
10. M.Abdullaeva, O'.Asqarova, .M. Xayitboev. Ta'lim tarixi-T. Muharrir 2014.

11. Mavlonova R., To'raeva O., Xoliqberdieva K. Pedagogika. – T.: O'qituvchi, 2001.
12. Asqarova O'.M., Hayitboev M., Nishonov S. – T.: Talqin, 2008.
13. M.Toxtaxodjaeva Pedagogika. // umumiy tahriri ostida. – T.: O'zbekiston Faylasuflari Milliy jamiyati, 2010.
14. Ishmuxammedov.R.J va boshqalar. Tarbiyada innavatsion texnologiyalar.T.: Istedod jamg'armasi -2010 y.
15. Ochilov.M. Oily maktab pedagogikasi.T.: "Oqituvchi" 2007 y.
16. Ziyomuxammedov B. Pedagogika. – T.: Turon-Iqbol, 2006.
17. Xoshimov.K, Nishonova S. Pedagogika tarixi. –T. :2005 y.
18. Sultonova.G Pedagogik maxorat.O'quv qo'llanma. TDPU. T. 2005 y
19. Ibragimov X.I., Abdullayeva Sh.A. Pedagogika nazariyasi. - T.: "Fan va texnologiyalar" nashriyoti, 2008.
20. Ismoilova Z. Pedagogikadan amaliy mashg'ulotlar. – T.: Fan, 2001.
21. Ochilov M. Muallim qalb me'mori. – T.: O'qituvchi, 2001.
22. Egamberdieva N.M. Ijtimoiy pedagogika. – T.: Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2009.
23. Mutalipova M.J. Xalq pedagogikasi – T.: Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston milliy kutubxonasi nashriyoti, 2011.
24. Volkov G.N., Baubekova G.D. Etnopedagogika. – T., 2000
25. Yusupova P. Maktabgacha tarbiya pedagogikasi. – T.: O'kituvchi, 1993.
26. Shodmonova SH. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. – T.: TDPU, 2004.
27. Mavlonova R., Rahmonqulova N., Normurodova B. Tarbiyaviy ishlar metodikasi. – T.: Tib-kitob, 2010.
28. Ishmuxammedov R., Abduqodirov A., Pardayev A. Tarbiyada innovatsion texnologiyalar/ – T.: Fan va texnologiya, 2010.
23. Xasanboyev. J va boshqalar. Pedagogika. O'quv qo'llanma. T. Fan-2006 y.
- 24.. Pedagogika nazariyasi va tarixi.M.X.To'xtaxodjayevnanning umumiy taxriri ostida. "Iqtisod-moliya", 2009 y.
27. Madiyarova S.A. Pedagogik texnologiya va pedagogic maxorat.-T.: "Iqtisod-moliya" 2009 y.

